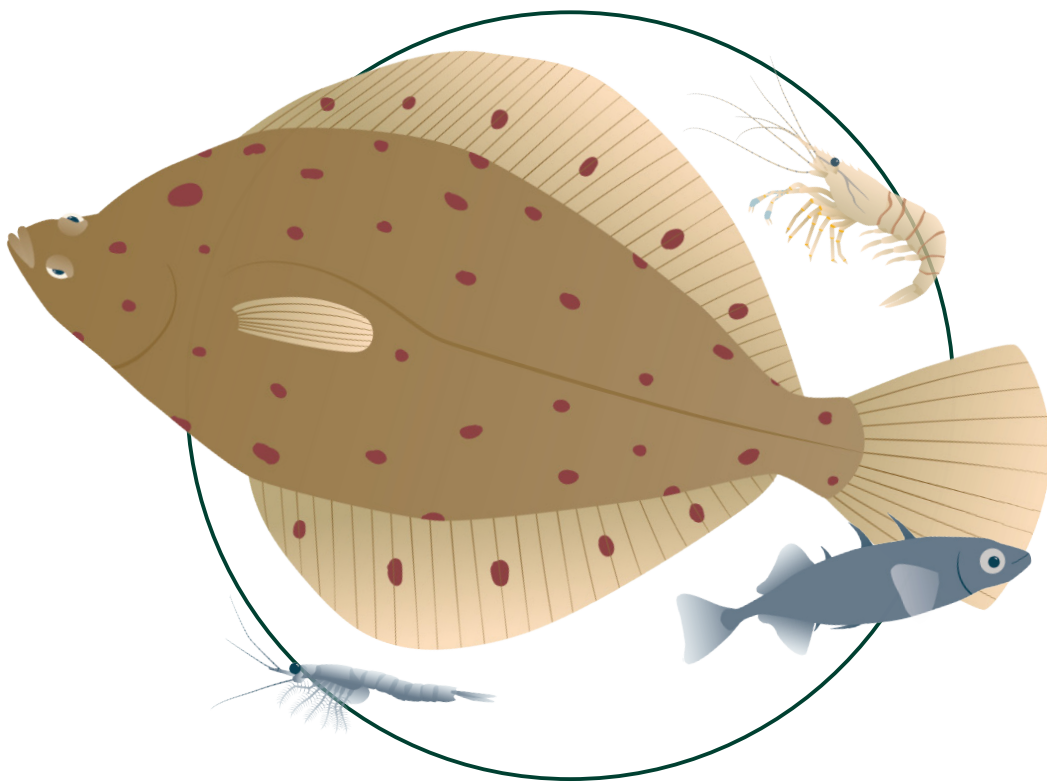
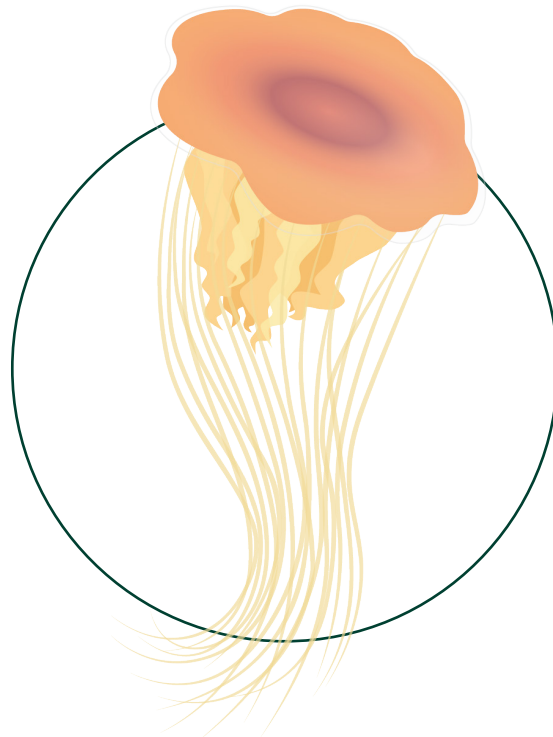

Artsleksikon - Hav

18 arter som lever i havet

Brandmand

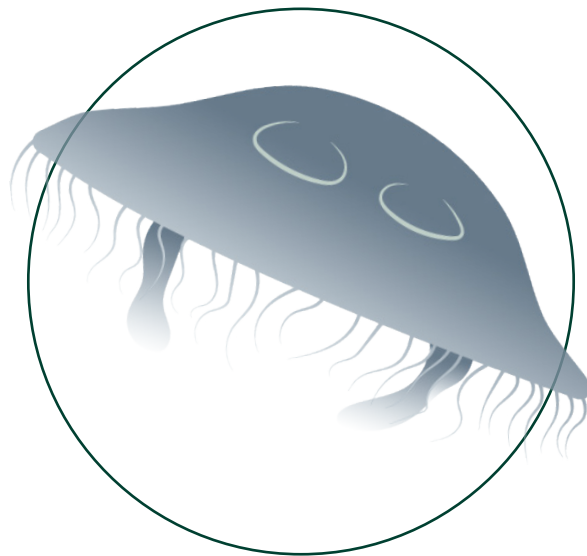
LIVRET	Små fisk og rejer.
---------------	--------------------

LEVESTED	Det åbne hav, kommer ind til strandene i sensommeren.
-----------------	---

FJENDER	Bølger. Bliver brandmanden skyllet op på stranden, overlever den ikke.
----------------	--

KENDETEGN	Den røde-orange farve er et klassisk kendetegn. Derudover kan dens tentakler blive op til flere meter lange.
------------------	--

HEMMELIGHEDER	Brandmandens røde farver er blandt andet indre organer, som kan ses igennem den geléagtige overflade. Brandmanden (og vandmanden) har kun ét hul, hvor maden kommer både ind og ud igen. Man kan godt røre en brandmand på oversiden, som er helt glat, og det eneste sted, den ikke brænder. Men man skal være forsigtig.
----------------------	--

Vandmand

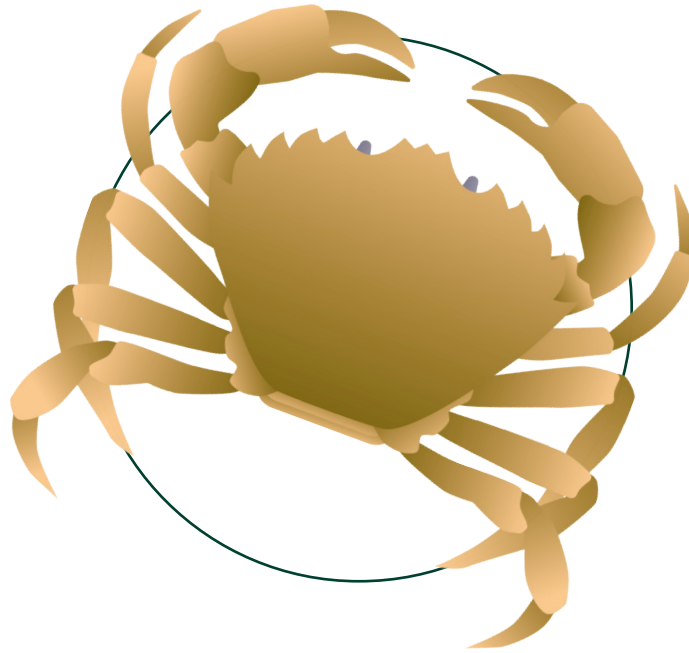
LIVRET	Vandlopper og andre små dyr i vandet.
---------------	---------------------------------------

LEVESTED	Det åbne hav, kan blandt andet ses langs de danske kyster.
-----------------	--

FJENDER	Bølger, som skyller den ind på stranden. Derudover er der både fisk og havskildpadder, der spiser vandmænd. Og nogle mennesker. I Asien er den faktisk en delikatesse!
----------------	--

KENDETEGN	Vandmanden kendes bedst på dens fire 'øreformede' cirkler, der kan ses igennem den geléagtige overflade.
------------------	--

HEMMELIGHEDER	De øreformede cirkler er faktisk vandmandens kønsorganer. Når vandmanden har hvidlige cirkler, er det en han, og når den har rødlige cirkler, er det en hun. Lige som mennesker og andre dyr med pels, kan vandmanden få lus! Vandmandens lus hedder goppellus, og de lever i og af dens kønsorganer!
----------------------	---

Krabbe

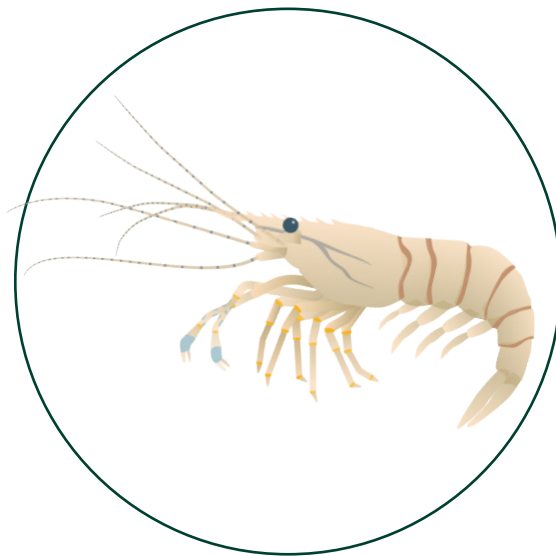
LIVRET Krabben er altædende og spiser, hvad den nu lige kan finde eller få fat på, så som snegle, rejer, små fisk og døde dyr som ligger på havbunden.

LEVESTED Man kan finde krabber blandt sten, alger, planter og i sandet langs kysterne. Man kan også let fange dem i havne.

FJENDER Trods sit hårde skjold har krabben flere fjender. Blandt andre ulken, mågen og torsken.

KENDETEGN Krabben kan nemt kendes på skjoldet, de otte ben og to kløer. Den findes i flere farvevarianter fra grøn til rød. Kigger man under krabben, kan man også se forskel på hanner og hunner. Her har de nemlig en hale, der dækker deres kønsorganer. Hos hannen er halen meget trekantet. Hunnens hale er mere rund.

HEMMELIGHEDER Hankrabben har to penisser! De bruges til parring, men ingen af dem bruges til at tisse med. Derimod tisser krabberne ud af små kirtler lige under deres øjne. Hvis krabben mister en klo, et ben, eller måske begge dele, vokser de ud igen.

Tangreje

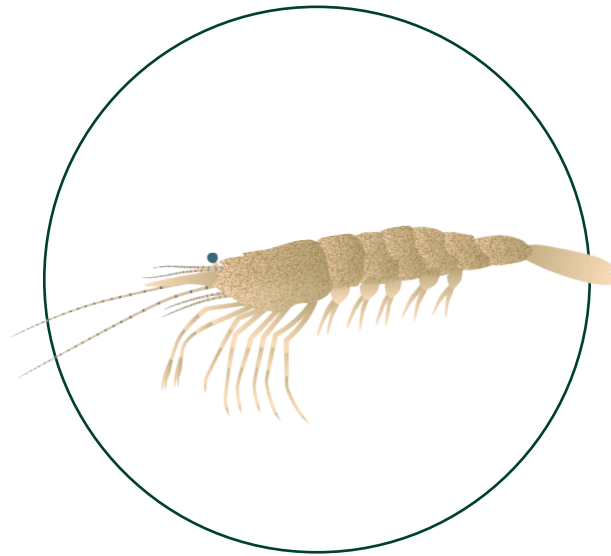
LIVRET Tangrejen spiser alger om sommeren og små dyr om vinteren.

LEVESTED Den kan om sommeren findes i lavt vand, i tang og i ålegræs.

FJENDER Tangrejen har mange fjender, specielt rovfisk som fx torsk.

KENDETEGN Ligesom fjordrejen er tangrejen gennemsigtig, men kan kendes på sine mørke tværstriber på kroppen og gule og blå striber på benene.

HEMMELIGHEDER Tangrejen er Danmarks enhjørning! Mellem øjnene har den nemlig en slags horn, der faktisk også kan stikke lidt. Tangrejen bevæger sig i hop, hvis den bliver bange, såkaldte rejehop.

Sandreje

LIVRET

Sandrejen elsker at spise vandlopper.

LEVESTED

Sandrejen lever på lavt vand, hvor man gerne finder den nedgravet i sandet.

FJENDER

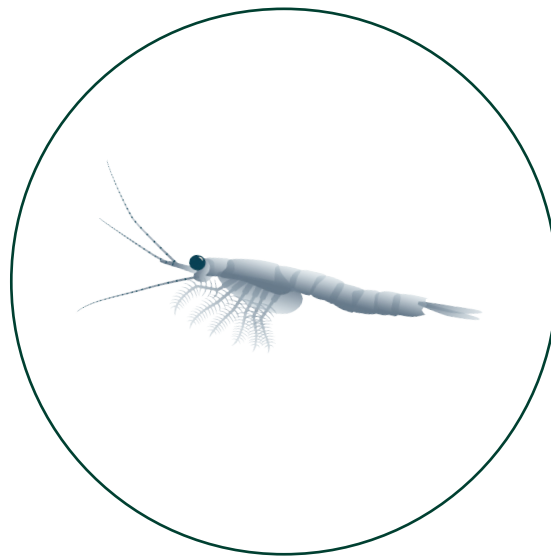
Ligesom tangrejen er sandrejen på menuen hos diverse fisk og fugle.

KENDETEGN

Sandrejen er grålig i farven og synes lettere fladtrykt. Dens øjne sidder desuden mere samlet oppe på hovedet, så de kan stikke op af sandet, mens den er nedgravet.

HEMMELIGHEDER

Mange krebsdyr bliver røde, når man koger dem, men sandrejen forbliver grå. Sandrejen kendes også under navnet hestereje, da den anses for mindre fin at spise i Danmark.

Pungreje

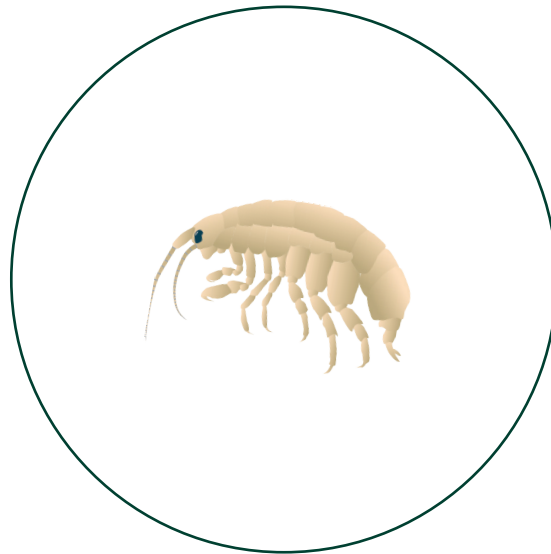
LIVRET Pungrejer sier vandet for små dyr.

LEVESTED Pungrejen lever på lavt vand. Om dagen befinder den sig ved bunden og om aftenen søger den op i det åbne vand.

FJENDER En lækkerbisen for de fleste fisk.

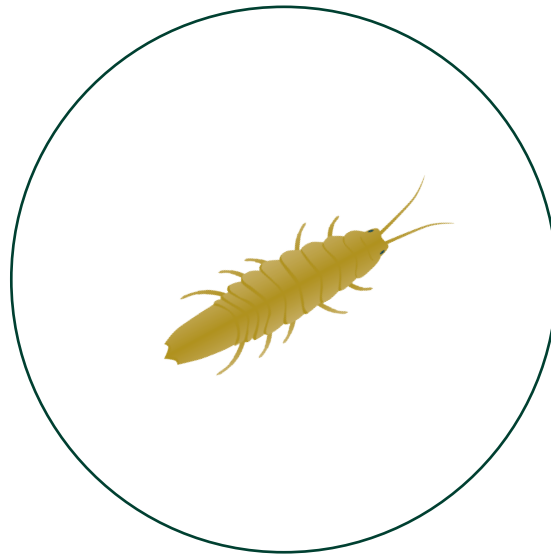
KENDETEGN Pungrejen ligner en miniudgave af en reje. Den er næsten gennemsigtig, og det ser ud, som om den er højgravid, fordi den har en 'pung' (deraf navnet) eller rugepose på bugen, hvor den udruger sine æg.

HEMMELIGHEDER Pungrejen er en lille lækkebisen og har fjender overalt. For at undgå at blive spist lever pungrejer i stimer, da der på den måde er en chance for at naboen bliver spist istedet for dig.

Tangloppe

LIVRET	Tangloppens spiser alt fra små dyr til vandplanter og syge fisk, der ikke siger fra.
LEVESTED	Tangloppen lever på lavt vand, salt eller brak, gemt i alger og ålegræs.
FJENDER	Mange fisk nyder godt af tangloppen som føde.
KENDETEGN	Tangloppen ligner lidt en loppe i formen. En sammentrykt bænkebidder er heller ikke helt ved siden af.
HEMMELIGHEDER	Parringen finder sted efter hudskifte. Hannen sidder fast på den mindre hun og fodrer hende, til hun er klar.

Tanglus

LIVRET

Tanglusen lever af at spise tang og ålegræs.

LEVESTED

Om sommeren kan den findes på lavt vand, i ålegræs og tangplanter.

FJENDER

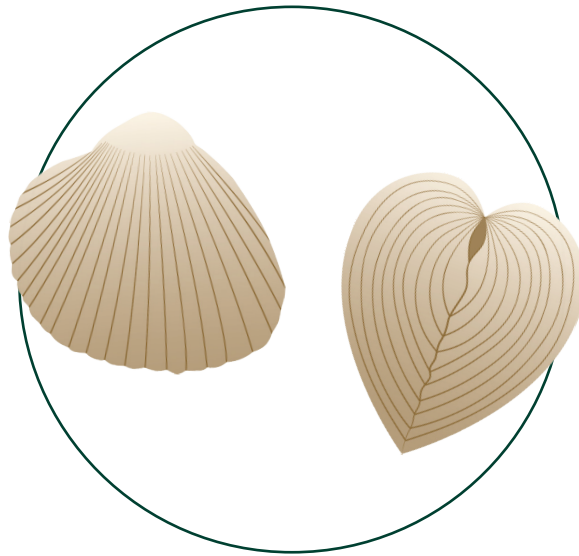
Mange fisk nyder godt af tanglusen som føde.

KENDETEGN

Tanglusen ligner en bænkebidder i vand. Modsat tangloppen er den flad. Den har syv par ben og to par antenner og findes i mange forskellige nuancer af grøn, blå og rød.

HEMMELIGHEDER

Tanglusen hopper baglæns, når den bevæger sig. Trods navnet er den ikke i familie med hverken tang eller lus, derimod med vandbænkebidere og tanglopper.

Hjertemusling

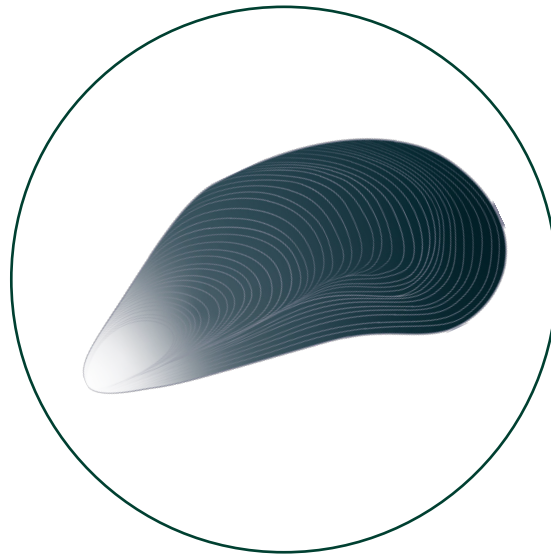
LIVRET Sier vandet for små alger og dyr.

LEVESTED Hjertemuslingen lever et par centimeter nede i sandet på lavt vand langs de fleste af Danmarks kyster.

FJENDER Hjertemuslingen er en delikatesse for mange vadefugle, fx strandskaden, der kan spise 300 hjertemuslinger på en dag.

KENDETEGN Muslingen er hvid med ribber. Den bliver ikke ret stor, men kan nemt genkendes på sit hjerteformede udseende, når man ser den fra siden.

HEMMELIGHEDER Hjertemuslingen har ikke en egentlig mund, i stedet spiser den med to lange rør, der mest af alt ligner to skorstene.

Blåmusling

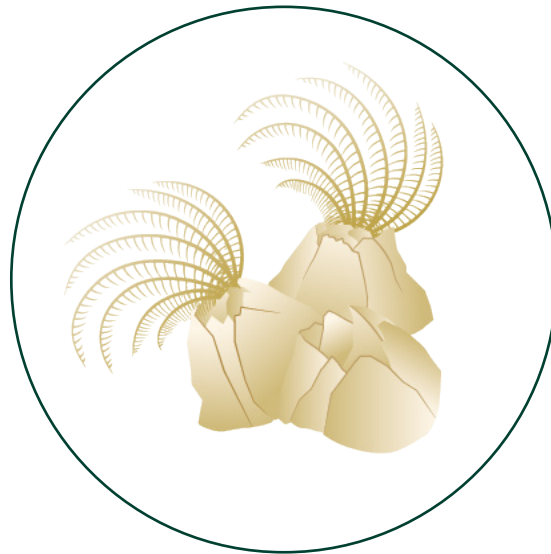
LIVRET Sier vandet for små alger og dyr.

LEVESTED Blåmuslingen lever typisk på lavt vand, hvor den sidder fast på sten, træpæle og lignende.

FJENDER Krabber og fugle.

KENDETEGN Blåmuslingen kendes på sin mørke/blålige skal med hvid spids.

HEMMELIGHEDER Blåmuslingen gemmer faktisk på en lille fod, som den bruger til at bevæge sig hen over havbunden med. Og så fungerer de mange samlinger af blåmuslinger som hjem og gemmesteder for andre dyr. Inde i sin skal gemmer blåmuslingen på et lag af perlemor.

Rur

LIVRET Sier vandet for små alger og dyr.

LEVESTED Ruren lever på hårde overflader. Den hæfter sig nemlig fast på både sten, træ, krabber og andre dyr.

FJENDER Rurens fjender er dygtige til at bryde ind. Det gælder fx som nøgensneglen Brun doride, der sliber sig igennem kalkskallen, eller læbefiskene, der har et stærkt bid.

KENDETEGN Ruren ligner en hvid vulkan lavet af kalk.

HEMMELIGHEDER Ruren er et lille krebssdyr, som gemmer sig inde i en hård skal. Skallen sidder fast på sten - der sidder ruren hele sit voksne liv. Da den ikke kan bevæge sig, har ruren udviklet en lang penis, så den kan nå naboerne. Faktisk har ruren den længste penis i forhold til dens kropsstørrelse - man har set rurer med peniser som er over 8 gang så lang som dyret. En rur er han og hun på én gang på den måde er der altid succes, når den "besøger" naboen.

(Stor) Børsteorm

LIVRET

Børsteormenes livretter er mange. Nogle arter lever som rovdyr og jager andre orme. Andre lever mest af alger, smådyr og dødt organisk materiale.

LEVESTED

Stor børsteorm graver sig ned i en gang i havbunden helt inde fra stranden og på op til 150 meters dybde, hvor den kan leve i flere år. Den kigger kun op for at hente føde.

FJENDER

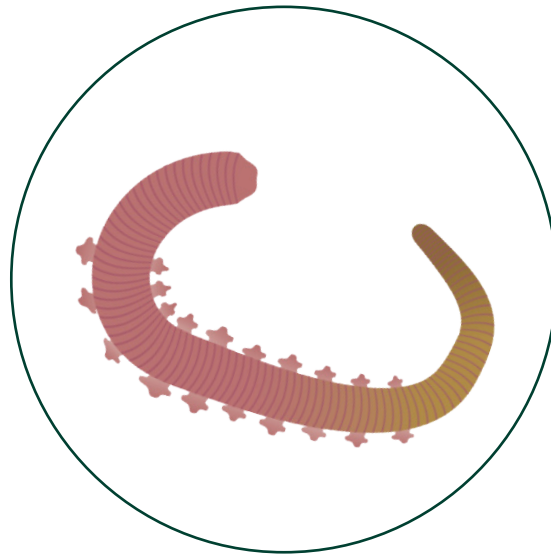
Krabber og en del fisk, der glædeligt spiser børsteormen. Lystfiskere bruger den tit som madding.

KENDETEGN

Børsteormen følger i udseende sit navn. Den ligner en orm med hårede børster ned ad siden. Farverne kan variere fra rødlig til grønne.

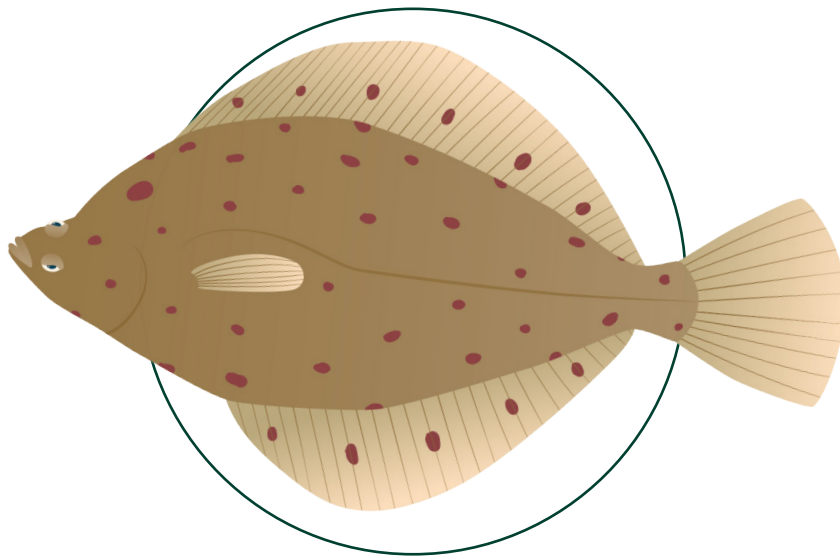
HEMMEIGHEDER

Børsteormen ser nok blød og fredelig ud. Men inde i dens mund gemmer den to tænder, som den kan skyde ud og bide med! Når det er parringssæson, kommer alle børsteorme op af sandet og holder et stort bryllup, hvor millioner af børsteorme-gæster deltager. Der kan faktisk leve op mod 3000 børsteorme på én kvadratmeter.

Sandorm

LIVRET	Sandormens livret er sand! Eller ... de bakterier og små dyr, der lever i sandet.
LEVESTED	Sandormen lever nedgravet i sandet oftest på lavt vand.
FJENDER	Flere fugle nyder godt af sandormen. Det samme gør fladfisk. Og lystfiskere bruger ofte sandorm som madding.
KENDETEGN	Sandormen ligner en klassisk orm med tydelige led. Den kan også kendes på de røde duskede gæller på siderne og på formen, hvor bagenden er noget tyndere end forenden. Farverne kan variere i røde, blå og mørke nuancer.
HEMMELIGHEDER	Nok er ormen nedgravet, men du kan finde den på dens mange, lange sandlorte! De ligger oven på sandet, og er et tydeligt tegn på sandormens eksistens. Faktisk er sandormens lort renere end alt andet sand! Lorten består nemlig kun af sand. Alle de andre bakterier og små dyr, der ellers findes i sand, er blevet spist.

Fladfisk

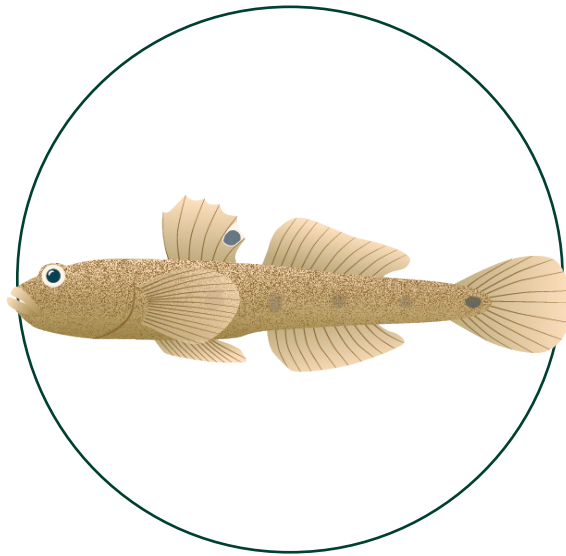
LIVRET Fladfisk elsker at ligge på lur og fange de små dyr, der kommer forbi.

LEVESTED Fladfisken findes på havbunden, de mindste gerne inde ved stranden. Hvis der er sand, graver de sig gerne lidt ned.

FJENDER Fugle som skarven, store fisk som torsken og mennesker.

KENDETEGN Fladfisk som gruppe lever meget op til navnet. Fiskene er flade med øjnene på siden. De to mest almindelige fladfisk er rødspætte og skrubbe. Det er svært at se forskel på ungerne. Blandt de større fisk kan rødspætten kendes på de klassiske røde pletter. Dem kan skrubben dog også have. Man kan også mærke på fiskens ryg. Hvis det er en skrubbe, er ryggen ru.

HEMMELIGHEDER Rødspætter og skrubber er så ens, at de faktisk kan få børn sammen! Sådan dannes en "hybrid". Fladfisk er mester i efterligning! De skifter nemlig farve, så de ligner det underlag, de ligger på. Fladfisk ligner faktisk mere almindelige fisk, når de kommer til verden. Herefter flades fisken ud, og øjnene 'vandrer' over på enten højre eller venstre side af kroppen. Derfor taler man om højre- eller venstrevendte fladfisk.

Sandkutling

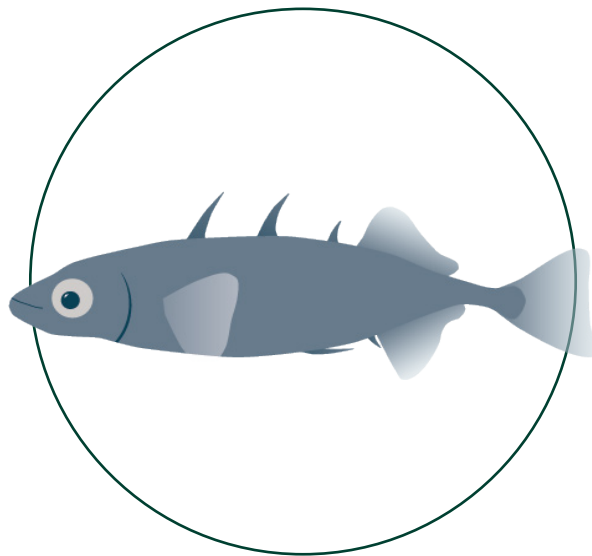
LIVRET	Kutlingen spiser alle slags små dyr som den kan gabe over.
---------------	--

LEVESTED	Sandkutling lever for det meste i små stimer nær ved sandbund eller bund med mudder på 2-20 meters dybde.
-----------------	---

FJENDER	Større rovfisk spiser gerne sandkutling.
----------------	--

KENDETEGN	Der er i Danmark otte forskellige arter af kutlinger, der kan være svære at se forskel på. Sandkutlingens kendetegn er en lille sort plet på den bagerste del af den forreste rygfinne.
------------------	---

HEMMELIGHEDER	Kutlingens bugfinner er vokset sammen til en 'sugeskive', som fisken bruger til at holde sig fast på havbunden i søgang! Hannen 'frier' til hunnen ved at finde en muslingeskal til hende. Her lægger hun sine æg, som han passer på, indtil de klækkes.
----------------------	--

Trepigget hundestejle

LIVRET

Små dyr så som orme, larver og små krebsdyr.

LEVESTED

Den trepiggede hundestejle er en mester i overlevelse. Den kan nemlig leve i både brak-, fersk- og havvand. Den er oftest at finde på lavt vand.

FJENDER

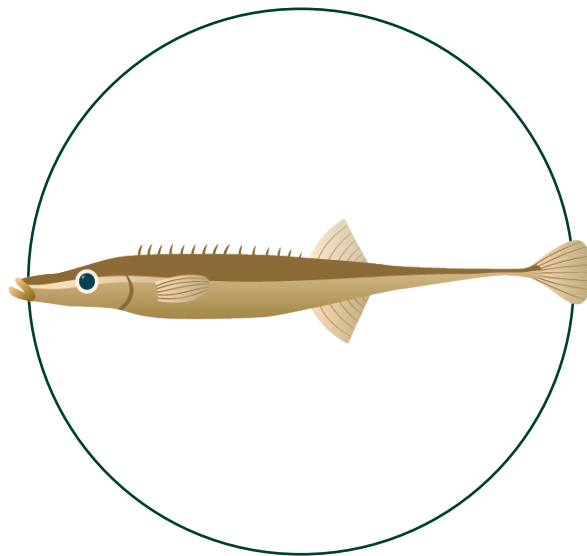
Rovfisk som fx ørred samt fugle.

KENDETEGN

Den trepiggede hundestejle ligner en helt klassisk fisk, lys underside og mørk overside, kæmpe øjne. MEN! Den kan nemt kendes på de to-fire pigge, den har på ryggen. Piggene bruger den til at forsvare sig mod fjender med. Er der mere end syv pigge, er det i stedet en ni-pigget hundestejle.

HEMMELIGHEDER

Hos hundestejlerne gemmer hannen på lidt af en hemmelighed! Han kan nemlig blive helt rød på maven, og så laver han de vildeste danse-moves. Alt sammen bare for at imponere damerne. Når han har imponeret dem, og de har lagt æg i hans hjemmelavede rede, jager han dem væk igen. Hos hundestejler, er det hannen som passer ungerne.

Tangsnarre

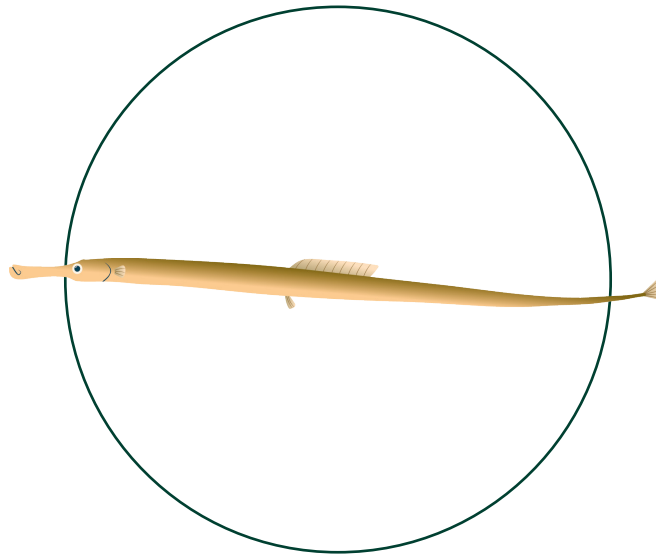
LIVRET	Tangsnarren spiser små dyr, heriblandt tanglopper og børsteorme.
---------------	--

LEVESTED	Tangsnarren lever mellem tangplanter og ålegræs.
-----------------	--

FJENDER	Torsken er blot en af mange rovfisk, der ynder at spise tangsnarren.
----------------	--

KENDETEGN	Tangsnarren er en lang, smal fisk med 14-17 små pigge på ryggen og en tynd halestilk. Den er stiv i det og har et kæmpe øje, der fylder hele hovedet. Og så har den en lille spids mund. Den er tofarvet – mørk på den øverste halvdel og hvid/sølvfarvet på bugen.
------------------	---

HEMMEIGHEDER	Når parringstiden er over dem, skifter tangsnarrehanen farver og bliver blålig med en rød mave. Han bygger en rede af tang og hjemmelavede tråde, som hunnen kan lægge sine æg i. For tangnålen er ungerne livets mening. Hunnen dør nemlig efter gydning, og herefter tager hannen over. Men han dør også, efter han har passet æggene, og de klækker.
---------------------	---

Tangnål

LIVRET	Små dyr, der suges ind i munden, som var den en pipette.
LEVESTED	Om vinteren er den på dybere vand, men om sommeren findes den i de lavvandede områder, hvor den gemmer sig mellem tangplanter og ålegræs.
FJENDER	Blandt tangnålels fjender finder vi mågerne og skalleslugerne.
KENDETEGN	Tangnålen kan kendes på sin meget lange, tynde krop og sin trompetagtige mund, der lidt får den til at ligne en udstrakt søhest, som den også er i familie med. Tangnål bliver 20-35 cm lange og har både hale og brystfinner.
HEMMELIGHEDER	Tangnålen er en dårlig svømmer. Derfor bruger den det meste af sin tid på at svæve lodret i vandet, så den ligner tang. Ligesom hos søhestene er det tangnålehanen, der bærer de befrugtede æg. Når de klækker, kan ungerne svømme ind og ud af farens rugesæk de første døgn. Rugesækken fungerer derfor lidt som pungen hos en kænguru.
